
ПРОГЛАС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

кн. 1, 2024 (год. XXXIII), ISSN 0861-7902

DOI:10.54664/MGVV2784

РЕЦЕНЗИИ / REVIEWS

ВРЕМЕНА НА ПРЕХОД – ПРЕЖИВЯВАНИЯ, ОЧАКВАНИЯ, НАРАТИВИ TIMES OF TRANSITION – EXPERIENCES, EXPECTATIONS, NARRATIVES

Wendezeiten: Erfahrungen – Erwartungen – Erzählungen. Сборник с доклади от Седмата международна конференция на Съюза на германистите в България. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2023, 355 с., ISBN 978-619-202-826-8

Сборникът с германистични статии на тема „Wendezeiten: Erfahrungen – Erwartungen – Erzählungen“ представя резултатите от Седмата международна конференция на Съюза на германистите в България, проведена в ПУ „Паисий Хилендарски“ през месец юни 2021 г. Той представлява богатство от анализи и рефлексии върху периодите на трансформация и преход в германската и европейската история. Съдържанието му проследява не само социално-политическите аспекти на времената на преход, но се фокусира и върху човешките преживявания, очаквания и личните наративи, които създават уникална перспектива. Статиите в сборника предоставят многопластов анализ, включващ както колективните, така и индивидуалните измерения на времената на преход. Чрез широк спектър от методологии и теории, авторите успяват да обхванат разнообразните аспекти на тези сложни периоди. Прави впечатление вниманието към личните истории и наративи, които често биват забравени в обществените дискусии за периодите на преход. Авторите се стремят да дадат глас на индивидите, чиито животи са били променени от събитията на времената на преход, създавайки търсеца и интимна перспектива.

Изданието включва четири раздела – литературно-културологични изследвания, езикознание, транслатология, методика и дидактика. В първия от тях – литература и култура – Мая Фратева проследява техническите революции през 19-ти век и тяхното съществено влияние върху живота на хората, и представя романа „Cécile“ като пример за реалистичния метод на Теодор Фонтане, който особено във връзка с новите технически постижения разширява своите контури. Владимир Вълкова предоставя обзор на основните промени в представянето на половите идентичности в литературната история от Романтизма до Модернизма и се фокусира върху романа на Музил „Човекът без качества“, в който чрез понятието за женственост се засягат аспекти на концепцията за пол в Постмодернизма. Борис Минков разглежда актуални въпроси от проблематиката на кризата в романа „Фабиан“ (1931) на Ерих Кестнер, като излага дълбоките психически лутания на човека в кризисна ситуация. Мария Ендрева се фокусира върху романа „ЕГО“ (2001 г.) на Джон фон Дюфел, за да илюстрира стратегиите за телесното самоестетизиране и самооптимизиране чрез спорт и за превръщането на човешкото тяло в социален капитал като гаранция за успешна реализация на трудовия пазар, подчинен на политическите и на икономическите принципи на неолибералната идеология. Виолета Вичева разглежда актуални теми от настоящето ни чрез романа „Мале“ (2020) на Роман Ерлих: изменението на климата, визията за неудовлетворително бъдеще, безразличието, бездействието пред заплахата от екологична катастрофа, липсата на со-

лидарност, егоизма, моралния разпад, създаването на грешни ценности и радикалното изолиране на индивида като основни проблеми на съвременното общество. Радослава Минкова проучва чрез романа на Курт Драверт „Дрезден. Второто време“ (2020) как преходните периоди – като например времето на националсоциализма или обединението на Германия през 1989 г. – оставят травматични преживявания, които могат да бъдат свързани със загубата на идентичността, самосъзнание и дори на езика. Николина Бурнева подхожда иновативно и интердисциплинарно към историческия опит от „прехода“ около 1989 г., представен в пътеписите „Там, където е погребан Орфей“ (2013) на Илия Троянов (текст) и Кристиан Мурбек (фотографии). Статията ѝ разглежда актуални проблеми на етническите малцинства в контекста на възникналите във време на преход проблеми. Мануел Щюбеке изследва травматичните преживявания и обрати в историята на едно от малцинствата в Румъния, саксонците от Трансилвания, позовавайки се на устни свидетелски разкази (интервюта, непубликувани дневници и писма), които разглежда като фикционален жанр.

Лингвистичният раздел съдържа контрастивни изследвания, които обсъждат актуални развития в лексикалната промяна на немския и българския език в резултат на коронавирусната пандемия. Диана Станчева анализира процеса на езикова промяна в двата езика и открива разлики, които обяснява със спецификите на езиците, както и с различния социален и политически контекст във всяка страна. Милена Иванова пояснява с примери от германски и български медийни текстове как световната пандемия от 2020 г. оказва влияние върху немския и българския език. Людмила Иванова обръща внимание на актуални проблеми и предизвикателства в туристическия сектор по време на пандемията, като анализира информативни и рекламни текстове за туристически дестинации, създадени в този контекст, и предлага размисли как може да се подобри качеството на този вид текстове.

Статиите в областта на методиката и дидактиката на немския език (DaF) обединяват опита на университетски преподавателки от различен културен произход. Александра Прайтшопф се занимава с иновативна тема – дигиталното предаване на познания за националсоциализма и Холокоста както в обучението по история, така и в уроците по немски език и култура. Впечатлява разнообразието от интернет източници, които предоставят виртуална среща с очевидци на историческите събития и популяризират обучението чрез интервюта и холограми. Силвия Василева разглежда актуални проблеми в часовете по чужд език и се фокусира върху дидактическите въпроси в областта на бизнес-немския като специализиран и професионален език. Латинка Стефанова коментира в емпирично ориентираната си статия проблемите на хоспитирането и предизвикателствата в обучението на учители по време на коронакризата, за да подчертае, че традиционните инструменти за наблюдение, описание и анализ на уроците трябва да се приспособят към новите условия на локдаун. Ренета Килева-Стаменова предлага изследване в областта на дидактиката на специализирания превод, което показва как машинният превод и изкуственият интелект променят профила на преводача и изискват промяна на акцентите и в учебните планове. Мария Грозева и Анелия Ламбова споделят опита си от три семестъра онлайн-часове по чужди езици по време на пандемията COVID-19 и представят широка гама от учебни материали, уеб-ресурси и приложения, които могат да направят онлайн-обучението по-интересно, ефективно и разнообразно, като развиват критическо и креативно мислене. Заключителната статията на Андреас Четковски за философската концепция на Вилхелм Дилтай изтъква предпоставките за появата на германистиката като хуманитарна наука.

Сборникът е насочен не само към специалистите в областта на германистиката, но и към по-широка читателска аудитория, която търси разнообразие и дълбок анализ на историческите процеси. Отразяването на широк спектър от гледни точки прави това издание ценен ресурс за разбиране на въздействието на времената на преход върху обществото и човешките съдби.

Ралица Иванова*

* **Ралица Иванова** – доц. д-р, катедра „Германистика и нидерландистика“, Филологически факултет, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, r.ivanova@ts.uni-vt.bg; <https://orcid.org/0000-0002-3504-5984>.